

známa. Zákon ve čl. 146 obch. zák. dal zřejmě na jevo, že takovému kolísání v počítání lhůty nechce, a že nemá zřetele na vědomost věřitelovu (viz také komentář Staub-Pisko ke čl. 146 obch. zák. str. 479). Proto tedy i při žalobě o náhradu škody počíná se pětiletá lhůta promlčecí podle čl. 146 obch. zák. ode dne zápisu zrušení společnosti do obchodního rejstříku. V projednávaném případě tvrdí žalobkyně, že firma S. & Co. vymazána byla v rejstříku dne 28. září 1917 a firma P. & Co. dne 9. května 1918. Žaloba podána byla dne 24. dubna 1923 (§ 1479 obč. zák.). Podle toho byla by lhůta promlčecí uplynula ohledně první firmy, ale nikoliv ohledně druhé firmy. Procesní soud však žádných skutkových zjištění v příčině dne vymazu firem neučinil, a žalovaný den vymazu firem nepřiznal, nýbrž popřel všechna tvrzení žalobní, pokud jich výslovně nepřiznal. Nelze tedy na dosavadním skutkovém podkladu posouditi, zdali a pokud jest námitka promlčení opodstatněna. Kdyby se objevilo, že žaloba jest promlčena proti žalovanému jen jako veřejnému společníku první firmy, mohlo by to míti význam také pro posouzení otázky, od které doby druhá firma byla snad k přihlášce Jana S-a povinna a zdali o d t é d o b y uplynula taková lhůta, aby založila nároky, jak jsou žalobou žádány.

Čís. 4307.

Nárok na náhradu škody proti drogistovi a jeho obchodvedoucímu, ježto omylem vydán byl prudký jed, jímž přivoděna byla smrt.

Dítě může se domáhati na původci otcovy smrti náhrady dle §u 1327 obč. zák. jen, když prokáže, že se mu po otcově smrti nedostává (dostávatí nebude) toho, co by mu na výživu, výchovu a zaopatření byl otec poskytoval. Provozovatel závodu jest zodpověden za jednání obchodvedoucího pobočného závodu, nebyl-li ohlášen a schválen živnostenským úřadem.

(Rozh. ze dne 29. října 1924, Rv I 1081/24.)

Otec žalobcův (Josef U. mladší) požádal ve filiálce drogerie žalovaného Jana K-a o prášky proti bolení hlavy. Obchodvedoucí filiálky Antonín Z. vydal mu omylem prášky obsahující prudký jed (strychnin), po jichž požití otec žalobcův zemřel. Žalobě na Antonína Z-a o náhradu škody procesní soud své stolice vyhověl, kdežto žalobu na Jana K-a zamítl. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany.

Nejvyšší soud 1. vyhověl dovolání žalovaného Antonína Z-a a změnil rozsudky nižších soudů v ten rozum, že zamítl pro tentokráte žalobu proti němu; 2. nevyhověl dovolání žalobcovu, a potvrdil rozsudek odvolacího soudu, pokud jím žaloba vůči Janu K-ovi byla zamítnuta s tím, že vyslovil zamítnutí pro tentokráte.

Důvody:

1. K dovolání druhého žalovaného Antonína Z-a: Žalovaný Antonín Z. číselně uplatňuje dovolací důvody čís. 3 a 4 §u 503 c. ř. s., ale první z nich nedoličuje po zákonu. Nedokazuje, že

odvolací rozsudek spočívá v podstatné části na předpokladu skutkovém, který jest v rozporu se spisy, t. j. že odvolací soud k odůvodnění výroku, pro spor rozhodujícího, uvádí po stránce skutkové jako obsah spisů něco, co v nich obsaženo není, nebo nesprávně uvádí obsah spisů. Pokud dovolatel vytýká, že rozsudek odvolacího soudu jest v přímém rozporu s výsledky průvodního řízení, když uvádí, že se žalobci úmrtím jeho otce stala újma majetková, tvrdí pouze, že odvolací soud na zjištěný děj nesprávně použil ustanovení §u 1327 obč. zák., provádí tedy také v tom směru jen dovolací důvod nesprávného posouzení právního po rozumu §u 503 čís. 4 c. ř. s. Tento pak jest opodstatněn. Vzejde-li z ublížení na těle smrt, nahradí dle §u 1327 obč. zák. ten, kdo ji zavinil, nejen všechny náklady, nýbrž i pozůstalým, o jichž výživu usmrčený dle zákona pečovati byl povinen, vše, co jím tím, t. j. usmrčením ušlo. Dle obecných zásad právních náleží tomu, kdo se domáhá náhrady škody, by prokázal tvrzenou škodu. Kdo tedy požaduje náhrady škody dle §u 1327 obč. zák., tomu náleží důkaz, že mu smrtí jeho živitele něco ušlo a co mu ušlo. Tohoto důkazu žalobce nepodal, a odvolací soud sám zdůrazňuje, že v tomto případě vůbec nelze dokázati, zda by se bylo žalobci jako synu zemřelého Josefa U-a z jeho budoucího výdělků něco dostalo. Samo sebou se rozumí, že žalobce mohl by žádati jen náhrady hmotné újmy, která mu vzešla otcovou smrtí, ne snad aby mu byla nahrazena ona neocenitelná a nenahraditelná škoda, kterou utrpěl ztrátou lásky a péče něžného a starostlivého otce. Z poručenských, pokud se týče pozůstalostních spisů, jichž použil prvý soud, jak patrně z rozhodovacích důvodů jeho rozsudku, vysvítá, že zemřelý Josef U. zanechal polovici mlýnské a hospodářské usedlosti s pozemky a jiné značné jmění, které bylo v pozůstalostním řízení odhadnuto na 45.553 Kč 52 h (čistě), ale vskutku bude míti asi vyšší cenu, poněvadž zůstala v dova Marie U-ová, žalobcova matka, jež převzala celou movitou a nemovitou pozůstalost, se zavázala, že vyplatí nezletilému žalobci jako podíl 100.000 Kč a tuto částku také již pro něho složila do sirotčí pokladny. Netřeba uvažovati o tom, zda a nakolik při řešení otázky, zda žalobci smrtí jeho otce něco ušlo, hleděti jest k této částce 100.000 Kč, o níž nelze beze všeho tvrditi, že by se jí žalobci, kdyby byl jeho otec zůstal na živu, vůbec někdy bylo dostalo, po případě alespoň k úrokům z ní. Dosti na tom, že žalobce neprokázal, že se mu po otcově smrti nedostává, po případě dostáváti nebude toho, co by mu na výživu, výchovu a zaopatření byl otec poskytoval, pokud se týče, že to, co mu v těch směrech poskytuje nyní jeho matka nejen jako přejímatelka celého jmění zemřelého otce, nýbrž i podle zákona (§ 143 obč. zák.), nedosahuje toho, čeho by se mu od otce bylo dostalo. Jen kdyby byl provedl tento důkaz, mohl by však žalobce činiti nárok dle §u 1327 obč. zák., který nemá na mysli obohacení dětí, nýbrž toliko nařizuje, že jim má býti nahrazeno to, co jim skutečně ušlo. Zákonodárcovým úmyslem bylo, aby rodině (ženě a dětem) byla zachována dosavadní výživa a vůbec možnost dosavadního způsobu života, který jim zabezpečoval usmrčený muž a otec. Nezměnilo-li se nic na tomto způsobu života po smrti muže a otce, nelze tvrditi, že pozůstalým něco ušlo. Neprávem použil prvý soud ustanovení §u 273 c. ř. s., jež před-

pokládá, že jest jisto, že někomu přísluší náhrada škody, že tedy náhradní nárok jest co do důvodu nepochybným, a jen o výši škody nelze vůbec podati důkaz nebo lze podati důkaz jen s nepoměrnými potížemi. Za správné použití zákona bylo tedy zamítnouti žalobu vůči Antonínu Z-ovi, a to pro tentokrát, poněvadž není vyloučeno, že by mohly někdy přece jen nastati právě vyličené podmínky Šu 1327 obč. zák., a proto bylo, vyhovujíc dovolání žalovaného Antonína Z-a, v ten smysl změnití rozsudky obou nižších soudů.

2. K žalobcovu dovolání:

Totéž, co uvedeno k dovolání žalovaného Antonína Z-a, platí i zde, a jde pouze o to, má-li žaloba proti Janu K-ovi býti zamítnuta také jen pro tentokrát, žalobci tedy býti vyhrazeno právo, žalovati za změněných poměrů znova Jana K-a, či dlužno-li žalobu proti tomuto žalovanému zamítnouti naprosto a pro vždy, jak učinily nižší soudy, a to proto, že by Jan K. vůbec a nikdy nebyl žalobci povinen náhradou škody, i kdyby bylo žalobci smrti jeho otce něco ušlo. V tom směru uvážil nejvyšší soud toto: Mýlným jest ovšem žalobcův názor, že obsah trestního rozsudku, vydaného proti Antonínu Z-ovi, jest pro civilní soud vížící též ohledně spolužalovaného Jana K-a. Podle Šu 268 c. ř. s. jest civilní soud tímto rozsudkem vázán jen co do otázek, zda byla Antonínu Z-ovi dokázána skutková podstata onoho jednání (opomenutí), z něhož žalobce odvozuje nároky soukromoprávní, a zda lze toto jednání (opomenutí) přičítati Antonínu Z-ovi. Vůči Janu K-ovi, který trestním soudem nebyl souzen a odsouzen, nemá trestní rozsudek právního významu. Než výsledky civilního sporu a skutková zjištění nižších soudů stačily by, kdyby bylo přisvědčeno k otázce, zda žalobci smrti jeho otce něco ušlo — k opodstatnění náhradní povinnosti žalovaného Jana K-a. Prvý soud zjistil, že dne 12. května 1921 žalovaný Antonín Z., který tehdy vedl filiálku drogistického závodu Jana K-a, dal žalobcovu otci Josefu U-ovi na jeho žádost dva prášky proti bolení hlavy, ale místo žádaného chininu dal strychnin v takovém množství, že Josef U., poživ jeden prášek, zemřel otravou. Dále zjistil první soud na základě výpovědi svědka K-a, že onoho dne byl žalobcův otec v krámě a hovořil s Z-em; — na základě výpovědi svědka Josefa U-a st., že jeho syn, přišed asi o 1½ hodině odpolední domů, říkal mu, že si dal u mateřistky dělat prášky, aby je přijal a zaplatil, a že po nějaké chvíli přinesl Z. dva prášky a položil je v pokoji na stůl; — na základě výpovědi svědkyně T-ové, že zaslechla, jak se na dvoře žalobcův otec ptal Z-a, co mu to dal, a ten odpověděl, že chinin; — na základě výpovědí svědků Josefa U-a st., Františka O-a a Hany O-ové, že si Josef U. ml. dal zavolati Antonína Z-a a ptal se ho, co mu to dal, a že Z. na dotaz Dra. Č-a, který si ho později dal zavolat a se ho ptal, co to dal, odpověděl, že chinin, a na výtku Dra. Č-a, zda má právo, jej prodávati, odpověděl, že jej koupil pod rukou. Z těchto skutkových zjištění, která nedoznala změny v odvolacím řízení, plyne, že Josef U. ml. objednal v krámě Jana K-a u Antonína Z-a za úplatu prášky chininové a že Antonín Z. vyřídil objednávku tím, že přinesl prášky Josefu U-ovi ml. do bytu jeho otce. Dále jest zjištěno, že Jan K. ne-

oznánil Antonína Z-a jako náměstka k vedení pobočního závodu u živnostenského úřadu ve smyslu Šu 55 živn. ř. Nelze souhlasit s názorem nižších soudů, že toto neoznámení nemá právního významu pro otázku, zda Jan K. jest odpovědný za obchodvedoucího Z-a. Neboť kdyby byl Jan K. oznámil Antonína Z-a jako náměstka živnostenskému úřadu a tento by byl schválil Z-a jako náměstka, byla by odpovědnost za vedení filiálky přešla z Jana K-a v mezích § 137 živn. ř. na náměstka Antonína Z-a. Když se oznámení a schválení nestalo, zůstal Jan K. odpovědným za vedení filiálky, zůstal vůči třetím osobám on provozovatelem pobočního závodu a Antonín Z. pouhým jeho zřízencem a pomocníkem. Tomu-li tak, nelze ani za správný uznati názor nižších soudů, že mezi Josefem U-em ml. a Janem K-em nevzešel poměr smluvní. Naopak, když Josef U. ml. v krámě Jana K-a (filiálce) objednal u Antonína Z-a, zřízence Jana K-a, chininové prášky, a Antonín Z. přijal objednávku, zavázal se jménem svého zaměstnavatele Jana K-a vůči Josefu U-ovi ml. k určitému plnění, totiž k odevzdání objednaných prášků chininových. Zda Antonín Z., plně tento smluvní závazek, dal prášky ze zásob Jana K-a či ze svých vlastních zásob, nerozhoduje, vždyť lze prodati i cizí věc. Byť i zjištěno bylo, že v krámě nebylo chininu ani jedu, a z toho logicky vyplývalo, že Antonín Z. vzal prášky odjinud, nestal se přece on smluvníkem. Nebylo ani tvrzeno, že když Josef U. ml. objednával prášky, Antonín Z. prohlásil, že mu žádané prášky ze zásob drogerie dáti nemůže, a že mu je dá z vlastních zásob, a že U. na to přistoupil. Jen v takovém případě bylo by lze tvrditi, že vzešel smluvní poměr mezi U-em a Z-em. Nesejde též na tom, zda Z. byl či nebyl zmocněn k prodeji léků (chininu), jakmile jest jisto, že Z. přijal objednávku U-a jako zřízenec svého zaměstnavatele, tedy jménem tohoto, nikoli jménem svým (čl. 47, 50, 58 obch. zák.). Za zavinění svého pomocníka při plnění smlouveného závazku ručí však Jan K. dle Šu 1313 a) obč. zák. Tímto zákonným předpisem došla výrazu zásada, vedle níž ve smluvním poměru zavinění osob, jichž jedna strana použije k plnění smlouvy, platí vůči druhé straně za zavinění spolusmluvníka. Zákonodárným důvodem předpisu Šu 1313 a) obč. zák. byla úvaha, že smluvník nemá vlivu a nemá vědomosti v tom směru, komu druhá strana jako pomocníku ukládá plnění, a že jest proto spravedливо, přesunouti nebezpečí na toho, kdo používá pomocníků a má tudíž možnost a povinnost, přesvědčiti se o jejich schopnosti a zdatnosti. Strana, oprávněná k plnění, může žádati, by se jí dostalo, co bylo ujednáno, strana, zavázaná k plnění, je povinna, uskutečniti smlouvené plnění. Jak je uskutečniti, zda vykoná sama to, co vykonati jest, či zda to dá vykonati někým jiným, jest její věcí a jde na její účet a nebezpečí. Použije-li tedy pomocníka, nedotýká se tato okolnost strany, oprávnění k plnění, nýbrž jen strany k plnění zavázané, již musí býti ponecháno, by se vypořádala se svým pomocníkem. Způsobí-li tedy pomocník při plnění druhému smluvníku škodu, jest ze škody takto způsobené práv ten, kdo za sebe zřídil pomocníka. Ježto pak v tomto případě jest zjištěno, že Antonín Z. řádně nesplnil smluvního závazku, založeného jeho prostřednictvím mezi Josefem U-em ml. a Janem K-em převzetím objednávky prášků, vydav U-ovi místo objednaných prášků chininových jed strychnin, a učinil

tak nedopatřením, tedy zaviněně, a z toho vzešla smrt Josefa U-a ml., ručil by Jan K. za škodu, zaviněnou Antonínem Z-em, dle Šu 1313 a) obč. zák. a byl by žalobní nárok již podle tohoto ustanovení zákona opodstatněn též proti Janu K-ovi. Ježto však žalobce neprokázal tvrzené škody, jak vyloženo pod 1., byla žaloba proti Janu K-ovi právem zamítnuta, arci z důvodů jiných, než z důvodů, uvedených nižšími soudy. S tohoto právního hlediska nebylo lze vyhověti žalobcovu dovolání, aniž bylo třeba zabývat se ostatními vývody dovolacího spisu. Z důvodů, uvedených pod 1. měla ovšem žaloba býti zamítnuta jen pro tentokrát. V tom smyslu byl tedy opraven rozsudkový výrok nižších soudů.

Čís. 4308.

Změnily-li se podstatně poměry, lze se domáhati změny důchodu právoplatně присouzeného.

(Rozh. ze dne 29. října 1924, Rv I 1258/24.)

Žalobce utrpěl roku 1911 úraz v provozu žalovaných elektrických podniků a byl mu rozsudkem ze dne 6. října 1914 přiznán důchod ročních 3200 K. Žalobu, již domáhal se roku 1923 zvýšení důchodu na ročních 18.000 Kč, o b a n i ž š í s o u d y zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: První soud právem zamítl žalobu z důvodu, že se jí žalobce domáhá nároku, o němž již právoplatně bylo rozhodnuto rozsudkem ze dne 6. října 1914. Odvolatel neprávem uplatňuje, že tu nejde o týž nárok na náhradu škody, o němž tímto rozsudkem bylo rozhodnuto, nýbrž o nárok na zvýšení odškodného, to jest ročního důchodu, o kterémž ovšem již oním právoplatným rozsudkem bylo rozhodnuto. Než právoplatnost tohoto rozsudku vztahuje se i na výši tam přiřknutého důchodu a jest uplatňování zvýšení tohoto důchodu na témže skutkovém a právním základě, uplatňováním věci již právoplatně rozhodnuté. Skutečnost, že následkem znehodnocení peněz má onen důchod pro žalobce nyní mnohem menší cenu, než měl v době vynesení onoho právoplatného rozsudku, nemůže býti pro žalobce novým právním důvodem pro nové uplatňování nároku na týž důchod ve vyšší částce, nebo-li na zvýšení tohoto důchodu. Znehodnocení peněz a z toho vyplývající znehodnocení důchodu jde na vrub věřitele jako náhoda, která se v jeho osobě přihodila, a její důsledky nemohou stihati dlužníka, poněvadž on této náhody nezavinil. Řečeným právoplatným rozsudkem byl žalobci důchod ročních 3200 přisouzen ve starých korunách rakousko-uherských. Dle Šu 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 186 sb. z. a n. jest následkem rozluky měn veškeré peněžité pohledávky, jež splatné byly v nynějším území republiky Československé v korunách rakousko-uherských, nyní platiti v korunách československých a sice v témže počtu. Tímto zákonným ustanovením jest rovněž sankcionováno, že případná ztráta, vyplývající z nastalého znehodnocení čsl. koruny v poměru ke koruně rakousko-uherské, stihá věřitele. Žalovaný může tudíž žádati zaplacení řečeného důchodu jen v korunách